

Plan för livsmedelskontrollen år 2021

Lagstiftningen ställer krav på att offentlig kontroll är effektiv, ändamålsenlig, riskbaserad och rättssäker. Offentlig kontroll innebär att kontrollera att livsmedelslagstiftningen följs i alla led bland annat genom inspektion, provtagning och revision. Målet med livsmedelskontrollen är säkra livsmedel. I lagstiftningen framgår tydligt att det är livsmedelsföretagarens ansvar.

Österåkers kommun har kontrollansvar för ca 300 livsmedelsanläggningar inom skola, förskola, restaurang, omsorg, butik, tillverkning, import och dricksvatten, m.fl. Under de senaste åren har en ökning av mindre verksamheter kunnat ses. Det har varit bland annat import, internetförsäljning och tillverkning i mindre skala. Samtidigt som antalet anläggningar ökar så ökar den totala årliga kontrolltiden måttligt. Det beror på att många nya anläggningar vid riskklassning erhåller en låg kontrolltid och att befintliga anläggningar får en lägre årlig kontrolltid när de har väl utvecklad, förebyggande egenkontroll.

I arbetsuppgifterna inom livsmedelskontrollen ingår förutom den löpande kontrollen även handläggning av inkomna ärenden, frågor från allmänheten och livsmedelsföretagare, klagomål och utredningar om misstänkt matförgiftning.

Planeringen av kontrollen bygger på en aktuell och ändamålsenlig behovsutredning där alla ingående arbetsuppgifter är inlagda och tid har tilldelats livsmedelsanläggningarna utifrån livsmedelsverkets klassificeringssystem baserat på risk och erfarenhet.

I verksamhetsplaneringen måste det även finnas utrymme för beredskap vid matförgiftningsutredningar, vattenburen smitta, RASFF (Rapid Alert System for Food and Feed), eller annan information om icke säkra livsmedel.

Under kommande år ska svensk lagstiftning anpassas till den nya EU-förordningen om offentlig kontroll, EG 2017/625, som trädde i kraft 14 december 2019. Ändringarna berör bland annat det nya begreppet annan offentlig verksamhet samt föreslår efterhandsdebitering som obligatoriskt avgiftssystem (från tidigast 1 januari 2022). De nya reglerna föreslås i huvudsak träda i kraft 1 april 2021. SKR kommer arbeta fram ett nytt underlag till livsmedelstaxa under 2021 och som kommunerna kan införa 2022

EG 2017/625

Kontrollförordningen är i stora delar en sammanslagning av flera av de kontrollförordningar som tidigare reglerade livsmedelskontrollen. Vissa förändringar är införda så som en möjlighet att göra mystery shopping, tystnadsplikt, och uttrycket annan offentlig verksamhet. Det finns fortfarande oklarheter i vad som omfattas av annan offentlig verksamhet, men verkar inom livsmedelskontrollen omfatta råd och information, bland mycket annat, men även bestämmelser om att den som utför offentlig kontroll har rätt till tillträde till områden och lokaler m.m. samt åtkomst till upplysningar och handlingar även hos den som utför annan offentlig verksamhet. I många delar kommer Svenska rättsakter att uppdateras för att omfatta de nya begreppen. Innan detta skett kan inte förordningen tillämpas i sin helhet.

2006:1166

Enligt nuvarande avgiftsförordning ska livsmedelskontrollen finansieras av kontrollavgifter. Det finns dock vissa arbetsuppgifter såsom information, rådgivning, viss utredning och vissa beslut mm som inte kan finansieras av kontrollavgifter.

Behov

Baserat på registrerade anläggningar vid i början av december 2020 är den riskklassade kontrolltiden för 2021 ca 861 timmar. Cirka 10 % av den riskklassade kontrollen uppskattas som efterkontroll av brister hos verksamheter. Tid för registrering beräknas uppgå till ca 100 timmar, en ökning mot tidigare år. Administrativt arbete, planering, kompetensutveckling och tid för resor beräknas till ca 1675 timmar och omfattar förutom upphämtning av kontrollskulden även ca 100 timmar för förarbete med ny livsmedelstaxa. Klagomål, information, beredskap och andra inte kontrollrelaterade uppgifter beräknas uppgå till ca 450 timmar. Introduktion av en ny inspektör inom livsmedelsområdet gör att tid behöver avsättas för introduktion.

Kontrollskuld från föregående år beräknas preliminärt bli ca 450 timmar, en ökning med 100 timmar sedan delår. Ökningen förklaras av det att smittläget i samhället åter igen ökat och att inte alla anläggningar kan kontrolleras genom digitala kontroller. Dessutom kommer kontrollskulden att byggas på i början av 2021 fram till det att en ny livsmedelsinspektör är på plats och har kommit in i arbetet.

Sedan iRASFF infördes 1 mars 2018 har vi hanterat många fler livsmedelslarm än tidigare år. Livsmedelslarmen handlar oftast om odeklarerade allergener och ett återdragande av produkten. Livsmedelsinspektören har då i uppgift att kontrollera att berörda livsmedelsanläggningar tagit emot larmet och hanterat varan så som angivits i larmmeddelandet. Det kan vara aktuellt att spåra varan vidare till annan livsmedelsanläggning. Resultatet rapporteras sedan i iRASFF-systemet. Vid livsmedelslarm krävs snabbt agerande och snabb återkoppling för att inte fördröja ett återdragande och därmed utsätta konsumenterna för en risk. Vid fungerande rutiner hos livsmedelsanläggningen ingår inte uppföljningen i kontrolltiden och därmed kan inte iRASFF-larm finansieras med kontrollavgifterna.

Tabellen nedan visar fördelning av tid

Livsmedel	2021
Registrering - avgiftsfinansierad	100
Kompetensutveckling, samverkan och kalibrering av kontrollen, ingår i timtaxan	500
Planering + förberedande arbete, ingår i timtaxan	400
Administrativt arbete, ingår i timtaxan	475
Tid för resor i samband med kontroll, ingår i timtaxan	300
Klagomål - anslagsfinansierad	80
Uppsökande verksamhet - anslagsfinansierad	60
Kontrollrelaterat + ej kontrollrelaterat arbete - anslagsfinansierat	210
Beredskap för oförutsedda händelser tex utbrottsutredningar, anslagsfinansierat	100
Planerad kontroll – avgiftsfinansierad (Riskklassad tid, extra kontroll, kontrollskuld)	1639
ABP vid livsmedelsanläggningar	40
Introduktion	100
Summa timmar livsmedel	4004

Personella resurser

Beräkningar är gjorda på full bemanning och grundas i Livsmedelsverkets nuvarande riskklassningssystem.

Effektmål

Effekten av kontrollen följs upp vart annat år. Nästa gång är 2021 och omfattar områden där tydliga krav finns i lagstiftningen och där erfarenheten visat på brister i efterlevnad. Ingående kontrollområden är fungerande termometer, allergiinformation vid försäljning av oförpackade livsmedel och avfallshantering.

Nyckeltal

Minst 75 % av besöken bör vara oanmälda. Nyckeltalen kan inte hållas under pågående smittläge eftersom en kontakt först måste tas med verksamheten för att mottagaren ska kunna öppna en skickad Teams-länk på en lämplig enhet.

Befintliga objekt inom riskklass 2 – 6 och med en justerad årlig kontrolltid på minst 2,5 timmar ska kontrolleras minst en gång under kalenderåret och samtliga registrerade anläggningar över en 3 – 5-årsplan.

Planerade projekt

Livsmedelsverket planerar och samordnar projekt för att öka effektiviteten i kontrollen och ge deltagarna kompetensutveckling och samtidigt få ett brett underlag för utvärdering. I den nationella kontrollplanen ingår 21 operativa mål som livsmedelskontrollen i Sverige arbetar med. De 21 operativa målen har datumsatts och brutits ned i olika projekt och egna lokala aktivitetsmål. Vissa av målen omfattar kontroll i primärproduktionen som utförs av Länsstyrelsen.

Livsmedelsverket har tagit fram operativa mål som grundas i påtalade brister vid DG Sante-F revisionernas bedömning av Sveriges livsmedelskontroll.

SILK (samverkansgrupp inom livsmedelskontrollen) inom MSL har tagit fram två kontrollprojekt som omfattar provtagning och analys.

Nedan finns några av de projekt som bedöms kunna vara aktuella i Österåkers kontrollplanering.

Projekt & utbildningar	Senast tidpunkt	Provtagning	Ansvarig
Uppgifter om ingredienser	31 dec 2022	Nej	SLV
Skötsel och underhåll av dricksvattenreservoarer ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet kött	31 dec 2022	Nej	SLV
Spårbarhet ägg	31 dec 2022	Nej	SLV
Ekologiska varor	31 dec 2022	Nej	SLV
Information om allergener	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser renhet	31 dec 2022	Nej	SLV
Tillsatser ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Akrylamid ²	31 dec 2022	Nej	SLV
Kaffe - Mykotoxin	31 dec 2022	Nej	SLV
Kosttillskott – fiskoljebaserade tillskott och D-vitamintillskott	31 dec 2022	Nej	SLV
Provtagning av is från ismaskin	31 maj 2021	Ja	SILK
Syntetiska färgämnen i produkter riktade till barn	31 maj 2021	Ja	SILK

Då projekten inte är helt färdigutvecklade kan något eller några projekt komma att utgå. Orsak kan t.ex. vara att projektet omfattar objekttyper eller livsmedel som inte finns i Österåkers kommun. De projekt ovan där SLV är ansvarig är prioriterade då det är projekt som har tagits fram ur de operativa målen. Projekt under operativa målen ska vara genomförda senast 31 dec 2022.

Mer om projekten finns i projektplaner.

Finansiering

Principen är att kontrollen ska finansieras genom avgifter och att övriga tillsynsuppgifter ska finansieras genom anslag. Avgiftsfinansiering ska bland annat ske genom:

- Avgift för registrering,
- Årlig kontrollavgift,
- Avgift för uppföljande kontroll och klagomålsbaserad kontroll som är befogad.

Den årliga kontrollavgiften bygger på timtaxa. Den ska täcka de kostnader som uppstår direkt vid genomförande av planerad kontroll och finansiera vissa overheadkostnader. Det är till exempel provtagning, mätutrustning, administration, bilar, lokaler och ledningssystem. Timtaxan ska därför sättas så att både den årliga kontrolltiden och overheadkostnaderna finansieras genom avgiftsuttaget.

Samverkan

Samverkan sker genom deltagande i SILK, STONO, SPAT samt gemensamma utbildningar med grannkommunerna.

/LL 2020-12-21

/ML 2020-12-29